

De vallei van Samson

Marche-Les-Dames, waar koning Albert I tragisch om het leven kwam

De vallei van de Samson

De bewoners van de holen van Goyet, gereconstrueerd

Tekst en foto's
CHRISTINE BUYLE

Een pijl wijst naar Marche-Les-Dames. Eén van de rotsen langs de Maas heeft duidelijk een streepje voor. Hij is de geschiedenisboeken binnengedrongen, nadat koning Albert er in 1934 een dodelijke val maakte. De fameuze plek is zo onopvallend, dat je er voorbij bent voor je het weet. Een netjes geschoren A, een sober kruis, een gedenkplaat, een klein museum en een onooglijk kapelletje, meer is er niet. Géén souvenirwinkels of frietkramen aan de voet van de vervaarlijke rots. Wel enkele grijze tenten, want para's krijgen hier een opleiding in alpinisme. Ook toeristen kunnen de toestemming vragen om op de rotsen te klauteren. Maar gewoon een gezonde wandeling maken kan ook. Het Nationale Koning Albert-Park biedt bekoorlijke vergezichten.

Een wegwijzer met 'Thon-Samson' spoort je aan om het water over te steken. Vanop de brug heb je een adembenemend uitzicht over de Maas. De smalle Samsonvallei splitst de grote kalkrotsen in twee. Links staat een oude burcht, rechts de resten van een fort.

Het dal van de Samson is heel anders dan de brede Maasvallei. Het is intiemer en heerlijk groen. De rivier lijkt

eerder een flink uit de kluiten gewassen beek. Van bron tot monding moet de Samson in zestien kilometer een hoogteverschil van 176 meter overbruggen. Het water kabbelt rustig naar beneden, voorbij pittoreske dorpjes, oude hoeven, kastelen en kerken.

In Maizeret en Thon hebben steengroeven diepe kraters uitgehakt in de rotsen. De blauwe kalksteenblokken zijn niet alleen verwerkt in de plaatselijke gebouwen, maar ook in dijken. Het gesteente is ook nuttig wanneer het verbrijzeld is, bijvoorbeeld voor de fundering van wegen. Je kunt de kalksteengroeven van Transcar na afspraak kunt bezoeken.

PREHISTORIE

De N942 loopt verder naar Goyet, een fraai gehucht met keurige gevels uit de zeventiende en achttiende eeuw, oude molens en een rusthuis in lokale natuursteen.

De belangrijkste trekpleister zijn echter de prehistorische grotten en holen. Sinds 1868 brachten opgravingen dierenbeenderen en sporen van menselijke bewoning aan het licht. Sedert 1936 staat de bezienswaardigheid open voor het publiek.

Chantal Kindt kent de grotten op haar duimpje. Ze is ermee opgegroeid en helpt haar vader met de

toeristische uitbating ervan. "Onze bezoekers kunnen hier zowel grotten als hollen zien," vertelt ze. "De grotten zijn smal en donker en er groeit bruine druipsteen. De archeologen hebben hier bijna niets gevonden. De prehistorische mens woonde niet in zo'n vochtige omgeving. Er zijn bovendien geen openingen langs waar de rook kan ontsnappen." De hollen zien er helemaal anders uit. Ze zijn ruim, veel minder vochtig en staan in verbinding met de buitenwereld. Om zich tegen de koude en de wilde dieren te beschermen, sloten de prehistorische bewoners de ingang af met huiden. Chantal vertelt over de ijstijd en de strenge winters. Ze duurden maar liefst acht maanden en de temperatuur daalde tot min 25 graden. "In de hollen is het altijd 12 graden, het hele jaar door. Hier zijn massa's dierenbeenderen gevonden en het bewijs dat er mensen woonden : resten van vuur, van maaltijden, gebruiksvoorwerpen, wapens, kunst." Er kwamen beenderen van meer dan tweehonderd hollenberen aan het licht. Zo'n volwassen kolos woog één ton. "Ze hielden hier hun winterslaap," verklaart Chantal. "De mensen konden ze gemakkelijk in hun slaap verschalken."

In België zijn er spijtig genoeg geen prehistorische rotsschilderingen gevonden. "Vanaf 20.000 v.C. lijkt ons

land wel verlaten," legt Chantal uit. "De voorhistorische mensen trokken naar het warmere zuiden. De rotskunst van Lascaux (Frankrijk) ontstond tussen 18.000 en 14.000 v.C.. In Altamira (Spanje) schilderde men van 14.000 tot 12.000 v.C.. Toen de mensen in 13.000 v.C. naar hier terugkwamen, maakten ze geen rotschilderingen meer. In Goyet zijn vooral graveringen op kleine voorwerpen gevonden. Een afbeelding van een forel, bijvoorbeeld." Niets nieuws onder de zon dus, want de Samson is nog steeds bekend om zijn forellen.

Je kan prehistorisch Goyet verkennen met een Nederlandstalige gids. Achtergrondgeluiden en reconstructies maken het geheel nog eens extra aanschouwelijk.

EN VERDER

☞ Voorbij Goyet scheurt de N942 zich los van de Samson, die wegduikt in een dicht bos. De toerist krijgt maar eventjes de tijd om dit te betreuren, want na de bocht duikt al een betoverend kasteel op. Met al zijn romantische torentjes lijkt het kasteel van Goyet wel een plaatje uit een sprookjesboek. Jammer genoeg mag je er niet binnen, tenzij je er een maaltijd of overnachting hebt gereserveerd.

☞ Op een steenworp daar vandaan lokt een

klokvormige toren de toeristen van de weg af. Deze fraaie spits bekroont de toegang tot de voormalige cisterciënzerabdij van Grand-Pré. De gebouwen werden geplunderd tijdens de Franse Revolutie en doen nu dienst als boerderij.

☞ De N942 leidt naar Gesves, een dorp dat prat gaat op een originele beroepsschool. De opleiding in de Gemeenteschool voor Paardenweek en Paardrijden is bestemd voor jongeren die later rijles willen geven of ervan dromen om een rijsschool of paardenfokkerij uit te baten.

☞ De bron van de Samson moet je zoeken in Sorée, in de buurt van de hoeve van Gramptinne. Vanaf het einde van de negentiende eeuw tot 1961 leverde Sorée klei voor de keramiek-productie in Andenne (zie kadertje Andenne).

☞ De Samsonvallei staat beschreven in een Franstalige gids, te koop bij de VVV van de Samsonvallei. Het mooie dal is ook opgenomen in een veel langer toeristisch parcours, de *Route Guerre de la Vache* (120 km), dat aangeduid is met zeshoekige bordjes. Het bijbehorend boekje is te koop bij het VVV van Andenne.

PRACTISCH

Verlaat de E411 (Brussel-Aarlen) in Bouge en volg dan de N959 langs de Maas (richting Marche-Les-Dames). Steek in Namêche de Maas over en duik met de N942 de Samsonvallei in.

Prehistorisch Goyet, rue Strouvia 3, 5340 Mozet-Gesves.

VVV Andenne, Ancienne chaussée de Ciney 33, 5220 Andenne.

VVV Samsonvallei, Route de Liège 2, 5131 Thon-Samson.

DE GESCHIEDENIS VAN ANDENNE DOOR ZIJN KERAMIEK

Andenne ligt aan een verbreding in de Maasvallei, niet ver van het Samsondal. De stad is geen bekende toeristische trekpleister, maar heeft een dynamische VVV, die boeiende wandelroutes en autoparcours uitstippelt.

"Andenne heeft zich eeuwenlang uitgestrekt tussen twee fonteinen," zegt Robert Mordant, conservator van het Keramiekmuseum. Hij wijst de Begga-fontein en de fontein van de beer aan op een maquette die de stad op het einde van de achttiende eeuw voorstelt. "Vorbij die fonteinen was er geen enkel huis te vinden."

Bij die smalle sliert huizen hoort een kanjer van een kerk. "Zo vreemd was dat niet," verduidelijkt Robert Mordant. "De stad ontstond toen de heilige Begga, grootmoeder van Karel Martel, er in 692 een klooster stichtte. In de loop der eeuwen veranderde dit in een kapittel voor edele dames. Zij lieten de kerk bouwen als een teken van hun prestige." Ook al zijn de kanunnikessen allang verdwenen, hun oude huizen en een rijke kerkschat zijn er nog.

Meer dan vijftienhonderd jaar bracht Andenne keramiek voort, tot alle witte klei uit de grond verdwenen

was. De handel verspreidde het aardewerk tot ver buiten onze grenzen. De geschiedenis van de stad is dus nauw verbonden met de geschiedenis van haar keramiek.